

НАСТАВНО - УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
Париска 16
11000 Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА „АУТОБИОГРАФСКИ СЛИКАРСКИ ЗАПИС У ХРОНИЦИ ЈЕДНЕ ПРИВАТНЕ ИСТОРИЈЕ”, изложба слика, кандидаткиње Љубице Стевановић.

На седници Наставно-уметничког већа Факултета ликовних уметности одржаној 5.10. 2016. год. донета је одлука да комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“, изложба слика, кандидаткиње Љубице Стевановић ради у следећем саставу: мр Гордан Николић, ред.проф, др ум. Бранко Раковић, ред. проф, мр Радомир Кнежевић, ред. проф, мр Анђелка Бојовић, ред. проф, метор и др ум. Селма Ђулизаревић Карановић, ван проф, ФПУ.

Комисија подноси следећи извештај:

Биографија кандидата:

Љубица Стевановић је рођена је у Шапцу 1967.год. Дипломирала је на Факултету физичке културе у Београду 1991, а Факултет ликовних уметности у Београду, одсек сликарство, уписала је 2004. год. У класи проф. Гордана Николића дипломирала је на истом одсеку Факултета ликовних уметности у Београду 2009.год. 2010. год. је уписала докторске уметничке студије на истом факултету.

Групне изложбе:

2005. год. изложба цртежа и ситне пластике студената ФЛУ, Дом омладине, Београд

2006. год. изложба цртежа и ситне пластике студената ФЛУ, Дом омладине, Београд

- 2007. год. изложба цртежа и ситне пластике студената ФЛУ, Дом омладине, Београ
- 2008. год. изложба цртежа и ситне пластике студената ФЛУ, Дом омладине, Београд
- 2009. год. изложба „Млади” галерија „Надежда Петровић”, Чачак
- 2009. год. изложба „Перспективе”, галерија „Арт клиника”, Нови Сад

Самосталне изложбе:

- 2010. год. самостална изложба у галерији Културни центар „Град”, Београд
- 2010. год. самостална изложба у галерији „Ремонт”, Београд
- 2010. год. самостална изложба у галерији „Арт клиника”, Нови Сад
- 2010. год. самостална изложба у галерији „Дома Омладине”, Београд
- 2011. год. самостална изложба у галерији „КЦ Инђија”, Инђија
- 2011. год. самостална изложба у галерији „Градска галерија”, Пожега
- 2016. год. изложба докторског уметничког пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје”, Центар за културну деконтаминацију, Београд

Награде:

- 2009. год. награда за сликарство „Арт клиника”, Нови Сад

Анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“ изложба слика, кандидаткиње Љубице Стевановић представља ликовни приказ личне породичне саге, који је базиран на концепту аутобиографских представа остварених у девет реализованих слика. Сећањем и искуством на сликама (уметнички рад) кандидаткиња трага за коренима своје персоналости и идентитетских појавности које су се мењале и развијале у интеракцији са Другим.

Сам докторски уметнички пројекат чине две целине: наведених девет слика великог формата и писаног рада, који је одговарајућег истраживачког поступка, првенствено идејног, уз коришћење значајне литературе и електронских извора који су функционално наведени. Циљ пројекта је био да се путем насликаних радова, портрета и одговарајућих предмета представи временски период породице с краја XIX и током XX века. Сlike су биле јавно презентоване у Центру за културну деконтаминацију или некадашњем павиљону Вељковић у октобру 2016. год. Усаглашавањем принципа мушког и женског, пасивног и активног и сударом аустроугарске културе и српског наслеђа ствара се целина уметничког пројекта поигравањем фикције и документације, фрагментарности и хронолошке детаљности. Тиме свака од девет слика појединачно чини основне референтне тачке уобличене у метафорама за личности породичног ланца, једна за сваки аспект обликовања свести традицијом. Лични предмети су одабрани као симболи самих појава (чутура, бритва, брош, украсни тањир, детаљ стола и кућа), као општији принципи од самих људи (али створени људским убеђењем, потребама и делањем у времену) и као метафоре за њихове кориснике (бака, дека, мајка, отац, брат). Одабиром фотографија из породичног албума (портрет прабаке, садашње породице, савременог ентеријера и аутопортрет) у „фотографском маниру“, на сликама докторског уметничког пројекта су далеко директнији те тиме склонији интерпретирању у парадоксалности реалитета.

Писани део докторског уметничког пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“ има 272 странице, 163 фотографије, приказану релевантну литературу и електронске изворе (укупно 509 референци односно 202 библиографске јединице на српском и енглеском језику). Сачињен је од три поглавља: увода, анализе слика док. умет. пројекта и презентације док. умет. пројекта.

У **уводном делу** за објашњене појма сећања кандидаткиња Љубица Стевановић усваја тумачење теоретичарке књижевности Алеиде Асман, по којој корен операције изазивања и конструкције сећања настаје из два модела: *сећам се* и *сети ме* памћењу. Док су прва когнитивно подстакнута и везују се се коцепт приче, друга су подсвесна и активирају се драгим предметима или местима са којима смо некад били у контакту. Тако породичне фотографије и лични предмети

сродника функционишу као окидачи у свести ауторке за оно што је некад доживела у вези с њима.

Размишљајући о томе чега се сећа Љубица Стевановић врло сугестивно изваја чулне сензације: боје, звуке, мирисе, укусе и слике своје прошлости. Са друге стране да би пробудила осећајне диспозиције које „дремају“ у њој (сети ме памћење) ауторка се осврће на фотографске албуме који покривају поменути период породичне историје. Она нам кроз писање о њима открива да су оне за њу мали визуелни наративи.

Да би поткрепила своје слагање Алеидом и њеним *сети ме памћењем*, ауторка иде дубље у анализи међурелације односа предмета и људи. Она у истраживању користи резултате и закључке антропологије материјалне културе (Денијел Милер, Џенет Хоскинс) по којој су ствари огледна рефлексивна људи. Уводећи нас у писаном раду са научног у уметнички књижевни модел ауторка прави аналогију са романом Орхана Памука „Музеј невиности“, као потврду снажне везе предмета и људи која може ићи до саме идентификације. Надаље ауторка надовезује излагање о употреби свакодневних предмета у визуелним уметностима. Притом издваја два уметника Класа Олденбурга и Марију Драгојловић у чијем је стваралаштву предмет рапидно увеличан као аналогија са промишљањем саме ауторке у докторском уметничком пројекту. Међутим, док наведени ствараоци величају предмете у својству критике потрошачког друштва (Клас Олденберг) или је предмет фетишизиран (Марија Драгојловић), у пројекту „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“ ауторка посматра предмете као скуп артефакта помоћу којих се може испричати породична генеза и њена историја.

Притом кад говори о њеним бечким коренима ауторка налази инспирацију у књигама Штефана Цвајга, *Јучерашњи свет* и Шандора Мараија *Свеће горе до краја* као два репрезентативна писца Аустроугарске монархије. Са друге стране кад су у питању приче везане за наше просторе Љубица проналази аналогију у књигама *Очеви и оци*, Слободана Селенића, *Лагуму* Светлане Велмар-Јанковић и *Чернобилским јагодама* Весне Голдсворти.

Надаље ауторка приступа **анализи слика докторског уметничког пројекта** који је уједно најдужи и по својој структури најсложенији део. Она образлаже девет слика; *Елизабета Вондрак*, *Тањир*, *Бритва*, *Сто*, *Чутура*, *Брош*,

Ентеријер, Породица и Аутопортрет. Заједничко свим радовима су њихове велике димезије, које се крећу од 200цм x 120 цм до 200цм x 380цм и да су рађене техником акрилика на платну, у периоду 2013-2016. год.

Идејни концепт у писаном образложењу слика се састоји у уводном историјату предмета или личности, поетске пиповести интерпретације слике и њеној ликовној анализи. Овај принцип образложења је спроведен на свакој од девет слика.

Породични историјат аутобиографским исказом почиње сликом *Елизабета Вондрак*, прабаке кандидаткиње Стевановић као женским принципом у историјском низу. Она је аристократског порекла (што се види са фотографије као предлошка за слику), која долази удајом у малу средину Србије, подносећи све недаће ратова чији је сведок била. Насликана у великом формату у топло сивој гами, носталгично, сведочећи дух с краја XIX и почетка XX века представља изузетан породични узор. Ауторка је сликарски искористила многобројна оштећења са фотографије и у ликовном смислу добила монументалну представу портрета.

Слика *Тањир* је настала као реалистична увећана представа, породичног тањира у рококо стилу. Сам по себи тањир већ личи на слику и ауторки је пружио велики стваралачки стимуланс у реализацији сопственог рада. Колористична, звучна слика *Тањир* са љубавним садржајем, украшена је ружиним венцем по ободу тањира увећаног кадра, сликана лазурним наносима боје, представља радост породичног сећања. У писаном делу коришћен је изванредан материјал из епохе рококоа, Луја XV, Мадам Помпадур, и тада водећих француских сликара а нарочито приказани примери порцелана насталог у мануфактури Севр у Француској.

Слика *Бритва* 120 x 200 цм из 2014. год. као представник мушког принципа у породици по самом називу настала је од предмета бритве коју су користили њени мушки припадници. Насликана, великих димензија, отворена у облику латиничног слова V као објекат који је материјализован у сликарском поступку дословно, на белој позадини, чини монументалну представу помало застрашујућег сечива. Историјском анализом коју је прошла појава бритве од Египта па до данас, ауторка је занимљивим фотографијама археолошких експоната и преко уметничких дела истражила постојање овог употребног предмета.

Слика *Сто* већих димензија, предстваља један део стола у рококо стилу, породичног власништва Љубице Стевановић. Доминатно насликана нога тоалетног стола са јаком флоралном штукатуром, колористичким звучним обојењем, чини ову сликарску представу упечатљивом за посматрача. Нарочито су занимљиви наводи ауторке у примерима различитих врста столова у рококо епохи, који су изведени до степена ингениозности која се огледа у употреби материјала, њиховом функциоалношћу и естетиком.

Докторским уметничким пројектом обухваћен је и предмет чутура у овом случају као власништво припадника мушког рода у породици. Слика *Чутура* предстваља увећан предмет од метала, одиста коришћен, оштећен, улубљен и као такав неизмерно подсећа на форму модерне скулпуре данас. Лазурним наносима боје насликана чутура, на белој позадини истиче ликовно занимљиве, скоро надреално асоцијативне представе. Значајни су наводи у писаном раду Стевановићке о *ратним сликарима* Србије у Првом светском рату као јединственој појави у уметности. Између осталог, на овим драгоценим сликама документа Великог рата, чутуре су приказане као изузетно важан део војне опреме.

Слика *Брош*, настала је у виду представе породичног накита Љубице Стевановић. Заступајући као предмет у уметничком пројекту женски принцип претворен у слику, брош је добио поред својих естетских вредности и утисак монументалности и ахитекстонске конструкције у својој основи. Сликарским подухватом остварила се деликатна материјализација племенитог метала и камена од којих је сачињен брош. Ауторка је у историјском прегледу накита исцрпно обухватила постојање овог употребног и естетског предмета од праисторије до данас.

Сликом *Ентеријер* у уметничком пројекту Љубице Стевановић, стиже се до садашњег времена. Заправо, идеја је у сликаној представи једног дела њене куће. Посебност овог рада је архитектонско решење аутора Бранислава Митровића и специфичан изглед куће, који је у великој корелацији са спољашњим окружењем. Насликани пејсаж улази у кућу, вода базена такође пролази кроз њу, тако да слика *Ентеријер* дочарава фантастичну представу природе и људског станишта. Љубица Стевановић наводи у свом раду изузетно леп пример Френка Лојда Рајта на његовом остварењу *Кућа слапова*, насталог почетком XX века, који је потпуно у

складу са његовом животном и стваралачком филозофијом постојања у хармонији са природом, што су и данашња актуелна схватања у развоју архитектуре.

Највећа слика по димензијама уметничког пројекта је слика *Породица* 200x300 цм из 2016. год. Скоро у природној величини насликани су чланови најуге породице Љубице Стевановић у кућној атмосфери. Карактеристично су портретисани деца и родитељи, у амбијету простора модерне архитектуре окружене кућним биљкама и ситним предметима на ниском столу. Сликана лазурним наносима боје диференцираним валерским и колористичким вредностима овом сликом се обухвата најближе породично окружење. У писаном раду, Љубица Стевановић кроз историју уметности евидентира значајне уметнике, који су се бавили породичним портретом (Микеланђело, Леонардо, Тицијан, Софонизба Ангвисола, Рембрант, Веласкез, Гоја, Ван Гог, Пикасо, Фрида Кало.

Последња у низу слика докторског уметничког пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“ је слика *Аутопортрет*. Увећан лик, лице са попрсјем Љубица Стевановић је насликала себе са директним погледом у посматрача. Неутрална позадина истиче представу лица, врата и распуштене плаве косе као оквира изражене физиономије. Лазурно сликање омогућава финију материјализацију у разради аутопортрета, што је уочљиво у третману сликања усана, носа и очију које су изражене до степена фасцинације. Умерена светлост која фронтално пада на лице одаје живи утисак сликане представе. У историјском прилазу аутопортрету Стевановићка се фокусира на жене уметнице, почев од Катарине Ван Хемсен (половина XVI века) за историчаре уметности најранији женски портрет, па до Софонизбе Ангвисоле, Артемизије Ђентилески, Розалбе Каријере, Елизабете Виче Лебрун. Новије доба подразумева рад Мари Касат, Оглу Боженску, Констанцу Мајер, Берту Морисо и неизбежну Фриду Кало. Значајне уметнице из наше средине такође су обухваћене уметничким пројектом; Катарина Ивановић, Надежда Петровић, Зора Петровић, Милена Павловић Барили, Љубица Цуца Сокић, Ксенија Дивљак, Мајда Курник, које су се бавиле аутопортретом пратећи своје лице сликом дужи низ година.

У писаном раду Љубица Стевановић, поред уводног историјата сликаних предмета или личности значајно место има и поетска приповест интерпретације слике. Ови писани наративи живо, допунски уобличавају сликани материјал, представљајући важну карику у конструкцији целокупног уметничког пројекта.

Презентација докторског уметничког пројекта

Јавно приказивање слика докторског уметничког пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“, кандидата Љубице Стевановић одржано у Центру за културну деконтаминацију, односно Павиљону Вељковић, 25.10 2016.год. Ово старо здање некадашњи *Музеј* породице Вељковић је било идеално место за презентацију слика, с обзиром да су све већих димензија. Изложене слике пратиле су музичке композиције чији је аутор Горан Томановић, не би ли се звуком дочарао јачи визуелни доживљај. Публика је изложбу посматрала са степенасто постављених седишта, што је омогућило опуштено и концентрисано опажање радова. Допуну утиска чинили су поетски писани наративи из каталога.

Оцена остварених резултата

Докторски уметнички пројекат „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“, остварен је на основу уметничких радова, који су настали у периоду последњих шест година. Током двогодишњег рада на писаном тексту истраживачким поступком, ишчитавајући бројну литературу уз коришћење електронских извора, уобличио се у потпуности докторски уметнички пројекат кандидаткиње Љубице Стевановић. Сама тема је диктирала обим и садржај слика и намера ауторке да сликане представе буду остварене на великим форматима, јер увећања доприносе снажнијем утиску доживљаја. Потпуно различите слике по садржају створиле су јединствену и необичну, неочекивану целину, што је на самој изложби (Центар за културну деконтаминацију) и доброј поставци у простору, изазвало чудну запитаност публике о споју тако различитих слика. Такође, начин сликања, велики степен материјализације у раду, колористичка адекватност сваког комада упућује на проблематику постављене теме. Писано образложење већег обима, са истанчаним слухом колико и како проћи кроз историју уметности и придодати свакој слици оно што јој припада, чини کاریку у низу чињеница које говоре о особености овог докторског уметничког пројекта. Незаобилазно је не подвући значај поетско наративног текста као органске целине писања о свакој слици. Ови наративи, писано штиво, живо потцртавају карактер сликаних предства. У том смислу музичке композиције аутора Горана Томановића

спацијално компоноване за слике овог уметничког пројекта, одслушане на отварању изложбе су допринеле општем утиску о приказаним радовима.

Коришћена литература

Кандидаткиња Љубица Стевановић је пажљиво проучила и аналитички размотрила литературу из области историје уметности, филозофије, психологије, антропологије материјалне културе, архитектуре, родних студија, теорије идентитета, књижевности као и уметника савремене кустоске праксе. Литература је детаљно истражена, аналитички обрађена и методолошки јасно примењена на постављену проблематику теме.

Уметничко истраживачки допринос

Посебност и значај уметничког докторског пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“, се огледа првенствено у одабиру саме теме и њеној реализацији. Јединствена породична историја омеђена стогодишњим временским интервалом, особено реализована скупом од девет слика (представа личности и предмета), убедљиво оправдава идејну поставку теме. Томе доприноси специфично ликовни прилаз, начин сликања и изоштрено осећање за читање карактера осмишљених радова. Текстуални део пројекта у потпуности одговара насликаним представама, стварајући девет посебних историјата уметничких целина, које својом сугестивношћу означавају животни пут једне породице у временском периоду од једног века.

Допринос овог уметничког пројекта састоји се у правом и изузетном односу сликарског уметничког рада, као и писаног текста питке наративности који у потпуности одговара називу саме теме. Пројекат предствља оригинални допринос нашој ликовној пракси и по својој релевантности за уметничку и друштвену средину сазнајни и увек актуелни, што омогућава да у неким сличним пројектима буде узор.

Закључак комисије

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Аутобиографски сликарски запис у хроници једне приватне историје“, сматра да је кандидаткиња Љубица Стевановић веома успешно реализовала изложбу слика у оквиру докторског уметничког пројекта у Центру за културну деконтаминацију у Београду 2016. год. Писани рад, који је саставни део пројекта у потпуности осветљава све сегменте овог старалачког процеса и представља добро осмишљену теоријску основу пројекта.

На основу свега наведеног комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта предлаже Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати позитиван извештај о овом докторском уметничком пројекту и достави га на усвајање Сенату Универзитета уметности у Београду.

мр Гордан Николић, ред. проф. ФЛУ

др ум. Бранко Раковић, ред. проф. ФЛУ

мр Радомир Кнежевић, ред. проф. ФЛУ

мр Анђелка Бојовић, ред. проф. ФЛУ, ментор

др ум. Селма Ђулизаревић Карановић, ван. проф. ФПУ
